

Vervolgonderzoek middenstand

De Groninger Archieven beschikken over diverse bronnen die een algemeen beeld kunnen geven van een beroepsgroep of van het midden- en kleinbedrijf in een bepaalde gemeente. Hieronder volgt een overzicht.

Archieven van gemeentebesturen

Het archief van het gemeentebestuur bevat allerlei stukken die interessant zijn voor een vervolgonderzoek. Daarbij kunt u denken aan stukken rondom de verplichte winkelsluiting, vergunningen voor reclame, hinderwetvergunningen, drankvergunningen, objectdossiers, enzovoort. Het materiaal is erg divers, maak daarom gebruik van verschillende zoektermen (naam eigenaar, firmanaam, branche enzovoort) en zoek in verschillende rubrieken.

> Gemeente Groningen, 1816-1916: (toegangnr. 1399) Hierbinnen kunt u bijvoorbeeld zoeken op 'register van vergunning', 'toezicht op bedrijven', 'naamlijsten van broodbakkers en slijters', 'winkelsluiting', of kijk in de rubrieken 'Economische aangelegenheden' en 'Arbeid'.

> Andere gemeenten: kijk op www.groningerarchievet.net. In de bibliotheek van de Groninger Archieven vindt u ook gedrukte exemplaren van de inventarissen van de gemeentearchieven.

Volks-, beroeps- en bedrijfstellingen

Sinds 1795 zijn in Nederland diverse nationale volkstellingen gehouden. De tellingen geven een indruk van het aantal middenstanders of ambachtslieden in een plaats.

> Op de website www.volkstellingen.nl vindt u tabellen van alle volkstellingen die tussen 1795 en 1971 in Nederland werden gepubliceerd, waaronder ook beroepentellingen.

> Van een aantal tellingen zijn publicaties beschikbaar met de uitkomsten per plaats/gemeente. Deze kunt u vinden in de bibliotheek van de Groninger Archieven onder de volgende titels:

- Uitkomsten van de Volks- en Beroepstelling, 31 mei 1947
- Uitkomsten van de 13e Algemene Volkstelling, 31 mei 1960
- Voorlopige uitkomsten, 14e Algemene volkstelling annex woningtelling, 28 februari 1971.

> Staat van fabrieken en werkwinkels op 31 december 1819: (toegangnr. 800, inv.nr. 5562). In 1819 liet minister A.R. Falck een enquête houden voor neringdoenden, zoals koperslagerijen, kleermakerijen en slagerijen. Hierin is per plaats terug te vinden hoeveel smeden en andere ambachtslieden er waren gevestigd.

> Soms hielden gemeenten zelf ook bedrijfstellingen, deze zijn dan terug te vinden in het gemeentearchief.

Gemeenteverslagen, 1851 - 1936

In het jaarverslag over de toestand van de gemeente bevindt zich ook een hoofdstuk over nijverheid, handel en scheepvaart. Vaak bevat dit hoofdstuk een overzicht van de voornaamste ambachten in de gemeente en het aantal personen dat dat beroep beoefent, bijvoorbeeld bakkers, timmerlieden en schoenmakers. Daarnaast bevat het informatie over markten en enkele opmerkingen over de toestand van winkelnering. De verslagen geven daarmee een algemene indruk van het midden- en kleinbedrijf in een gemeente.

> Toegang 1099 Gedeputeerde Staten van Groningen, 1814 – 1942, inv.nrs. 8309 – 8337, zoek op <Gemeenteverslagen> dan krijgt u een alfabetische lijst van de gemeenten.